

Pesamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se sračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon Interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se mora govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban št. 113.

137. številka

Maribor, dne 30. novembra 1928.

Letnik XV.

Slovenski demokratje kot opozicijski.

Demokratska stranka igra vlogo neveste, ki bi se rada poročila, pa ne dobi ženina. Poizkuša vsa sredstva, ki bi jo mogla dovesti v namišljeni zakonski raj, podvzema vse korake. Toda zaman. Ženina ni.

Demokratska stranka bi se rada zvezala s Pašičem v skupno življenje radikalno-demokratske vlade. Toda ženin Pašič neče. On ostaja miren in hladen proti vsem demokratskim ponudbam in grožnjam.

Zato velika nevolja, razdraženost, jezljivost in pobitost v demokratski stranki. To je razpoloženje večne neveste, koji so izpodleteli vsi poizkusi ter so se izjavile vse nakane, da bi priplula v pristan zakonskega življenja.

Ne bi menda odgovarjalo dejanskemu položaju, ako bi trdili, da je vsa demokratska stranka taka. So v njej izjeme. So v njej tudi taki ljudje, kojim ni edino politično načelo, biti za vsako ceno na vladi, marveč, kojim služijo kot vodilo tudi takšni principi, ki se dvigajo nad osebni in strankarski egoizem. Tako izjemo je predvsem treba ugotoviti za Ljubo Davidoviča, predsednika demokratske stranke. Zato pa je med njim in Pribečevičem neprenehljivo nesoglasje, ki vedno išče forum poravnave, pa se ne da docela poravnati.

Pribečevičeva skupina v demokratski stranki sili v vlado. V opoziciji se čuti nesrečno. To razpoloženje prešinja vse demokratske kroge po Hrvatskem in v Sloveniji. Povdarjamo v Sloveniji. Saj so slovenski demokratski matadorji Žerjav, Kukovec in Kramer od nekdanjih bili najzvestejši in najposlušnejši oprode Pribečevičevega centralizma. Treba je samo malo pogledati v demokratska glasila, zlasti v «Jutro», da se spozna, kakšna je demokratska opozicija. Slovenski demokratje ne vodijo opozicije zoper vlado, marveč zoper opozicijo proti vladi. Oni z vso besno in hudobno strastjo napadajo Slovensko ljudsko stranko, ki je v istiniti in odločni opoziciji proti radikalni vladi.

Slovenski demokratski listi se posmehujejo SLS, češ, v opoziciji je 21 tigrov, pa nimajo uspeha. Gospodje demokratski poštenjaki, ali vi niste v opoziciji? Ali vaših 50 tigrov ne napada vlade? Zakaj oni nimajo tigrskih uspehov? 50 je menda več ko 21.

Da opozicija nima večjih uspehov, je razlog v tem, da 50 demokratskih tigrov nima tigrskih zobov. To v obče niso tigri, to so k večjemu jarc, ki so si odeli tigrsko kožo. To radikali dobro vedo in zato se posmehujejo demokratskim kričavim junakom. Demokratska opozicija je radi tega v težkem položaju, ker mora napadati to, kar je prej ona sama soustvarjala. To, kar se sedaj godi v naši državi: srbska hegemonija, plačkanje in gospodarsko zapostavljanje prečanskih krajev, to vse je posledica centralizma, ki so ga ustvarili demokratje ter ga še danes vneto zagovarjajo. Kdor pa hoče vzrok, ta tudi hoče posledico. Demokratje so ustvarili centralizem, oni so odgovorni za njegove sadove.

Hrvatski demokratski listi se zavedajo, da so v dosti mučnem položaju, pa so vsaj toliko previdni in obzirni, da drugih, aktivno delujočih opozicijskecev zoper sedanji režim ne udarjajo med rebra. Slovenska demokratska glasila pa po slovenski opoziciji veliko bolj udarjajo, kakor po samoradikalni vladi. Kaj ne da, lepi opozicijski! Takšni opozicijski morajo doseči fenomenalne uspehe.

Slovenska ljudska stranka se bori zoper gospodarsko izkoriščanje in izžemanje Slovenije. Njeno orožje, s katerim se bori zoper odiranje centralizma, so številke, ki so nam jih najvišje finančne oblasti v državi dale na razpolago. Na temelju teh števil pa bi ne smeli v javnosti konstatirati, da plača Slovenija v tem letu šest milijard kron vseh neposrednih in posrednih davkov in dajatev. To nam zabranjujejo ne samo radikali, marveč tudi opozicijski demokratje. Tigrski opozicijski — ti slovenski demokratje! Niti tistega orožja se ne upajo rabiti proti režimu, ki jim ga daje sam režim.

Gospodje demokratski opozicijski, dokažite, da številke o plačanih davkih in dajatvah niso resnične! Če pa so resnične, pa si vi ne upate tega radikalni vladi povedati v obraz, potem se pojdite solit vi opozicijski sušmarji!

Jasna beseda je na mestu proti zahrbnosti slovenskih demokratov in njihovih časnikarskih glasil. Kooperacija opozicijskih strank v narodni skupščini v Beogradu se onemogočuje po taki strankarski zagrizenosti in časnikarski zahrbnosti.

Politični položaj.

Skupščina ima prvo sejo danes, da določi dnevni red za prihodnjo sejo, ki bo najbrž dne 3. decembra. — Pred prehodom na dnevni red bodo tudi ministri odgo-

varjali na nekatere pismene interpelacije poslancev, med ostalimi bo odgovoril notranji minister na važno interpelacijo poslanca Stanovnika in tovarišev glede prevelike obremenitve županov z raznimi posli. Poslanci zabievajo, da mora država dati za vsakega posloj večje podpore. Ostali odgovori se tičejo raznih nepravilnosti upravnih uradnikov v južnih krajih. Sploh se obeta precej živahno zasedanje. Vložene so mnogo interpelacije, od katerih so nekatere zelo zanimive. Pucljev zemljoradniški klub interpelira, zakaj se še niso izvršile politve v oblastne skupščine. Na ta način Pucljevi zemljoradniki forsirajo hujše kot demokratski parcelacijo države. Dalje je vložena interpelacija glede razmerja naše države do sovjetske Rusije. Že nekaj mesecev se namreč v nekaterih krogih precej intenzivno dela na tem, da se vzpostavi s sovjetsko Rusijo saj take zveze, kakršne imajo vse druge evropske države, dočim v Beogradu še vedno sedi diplomatski zastopnik carske Rusije poslanik Strandmann. Na to akcijo bo vsekakor vplivala konferenca male antante januarja meseca v Beogradu. — Sploh se ravno razprava o zunanji politiki pričakuje s precejšnjo napetostjo.

Vse za militarizem. Seja finančnega odbora dne 28. t. m. je zopet dokazala, da so si pri nas vsi režimski podrepaniki edini, če gre za ojačenje militarizma. Pri nas se, kakor znamo, izmetava največ denarja za ojačenje militarizma, a pri vse milijardnih izdatkih je naše vojaštvo raztrgano, boso, ušivo in ima skrajno slabo hrano. Glede oborožitve niti ne govorimo. Na zgoraj omenjeni seji finančnega odbora so govorili vsi zastopniki opozicije; a značilno je dejstvo, da sta se ravno demokratska govornika ogrevala za militarizem in le poslanci Jugoslovanskega kluba so se glede vojaštva postavili na pravilno stališče: vojaštvo moramo imeti; a ga imamo preveč in vojaška uprava je pri vseh ogromnih izdatkih slaba pod psom. Slovenci in Hrvati se zaganjajo le v srbski militarizem, ker krilati v njem neznanosna pristranost ter neenakost. Slovenske in hrvatske častnike se je pognalo iz armade, slovenskim vojakom se prepoveduje čitanje slovenskih časopisov, vojaška uprava ne plačuje najemnine za vojašnice in s to malopridnostjo uničuje mestno-občinske finance. Poslanec Vesensjak je povdarjal potrebo militarizma, a zahteval od vojaške oblasti, da tudi vsaj človeka vredno zadovolji vse one, ki morajo služiti pri vojakih. Gospod Vesensjak je združil zahteve naše stranke glede militarizma v te točke: 1. Vojaki naj služijo v domačih krajih; 2. vojaki se naj vežbajo pošteno, toda naj se ne uporabljajo za žandarjsko službo v Makedoniji in Albaniji; 3. ravnanje z vojniki se mora izboljšati, posebno grde kletve in bogokletstvo naj se brezpogojno odpravi. Sploh naj se kaznujejo najstrožje žalitve katoličanov; 4. reševanje prošelj za dopuste naj se vrši naglo in nepristransko. Dogaaja se, da vojaki umirajo, a starši cele tedne ne dobijo obvestila; 5. šikaniranja naših županov z dopisi v cirilici morajo prenehati. Vojna uprava mora dopisovati slovensko.

Naš vojni minister je zvedel šele od poslancev našega kluba, da se oficirji naše armade — seve Srbijanci — vmešavajo v politiko. Minister je obljubil, da bo oficirjem prepovedal aktivno politiko, a to samo mogoče na papirju!

«Samouprava», tako se imenuje oficijelno glasilo radikalne stranke. Ime je lepo, ter je edini zgodovinski spomin na one čase, ko je radikalna stranka stopila med narod ter povdarjala svoj demokratski program. Samouprava ljudstva, to je bil prvotni program radikalov, s katerim so zbirali ljudske mase okoli sebe zoper absolutizem Obrenovičev. Med tem pa se je radikalna stranka jako spremenila. Od prvotnega programa je ostal ravno naslov, ki je glavnemu radikalskemu glasilu zapisan na čelu. To radikalno glasilo sedaj vodi g. dr. Laza Markovič, minister na razpoloženju. Ker ne ministruje več, ima dovolj časa na razpolago za časnikarsko delo. Gospod dr. Laza — vsled majhne postave Lazica imenovan — je slabe volje. Razne njegove afere, koje je spravil na dan in pred javnost radikalskega kluba njegov klubski tovariš kmet Rankovič, so ga spravile ob ministrski sedež ter ga tudi, kakor umevno, spravile v slabo voljo. V «Samoupravi» se da ne samo med vrstami, marveč tudi iz samih vrst čitati njegovo nerazpoloženje. Ogorčeno se zaletava v «Slovenca» in drugo časopisje SLS radi njegovega pisanja zoper centralizem in gospodarsko odiranje prečanskih, zlasti slovenskih krajev ter kliče državne organe zoper slovensko časopisje. Indisponiranemu dr. Lazi svetujemo, da bi državne organe klical na pomoč zoper svojega poslaniškega sodruga Rankoviča. Tako bi storil večjo uslugo če ne sebi, pa gotovo državi.

Sloveniji se nalagajo reparacije. Poročali smo že, da je finančni minister označil 20 odstotne odtegljaje pri markiranju kot «davek za osvobodjenje» in da se od odtegnjene, velike svote ne bo vrnil niti vinar. Par let so obljubljali in lagali, sedaj pa prihajajo z resnico na dan. To pa še ni vse, minister pripravlja nov atentat na državno kaso v škodo prečanov. Izjavil je namreč, da bo

vlada plačevala prebivalstvu Srbije dvojno odškodnino v gotovini, v znesku 4 milijard dinarjev. T ta namen se bo že v prihodnji proračun postavila svota 170 milijonov dinarjev in potem vsako leto večja svota. Na ta način bomo mi plačevali iz rednih dohodkov reparacije.

Radikali med seboj. Radi Pašičeve bolezni vlada med radikalnimi glavami velika skrb, ker edini Pašič s svojo avtoriteto je dosedaj obvaroval radikalno stranko razcepa. V klubu samem so na dnevnem redu spori in nesloga se vedno bolj javno kaže. Spor je naprej nastal med poslancem in podpredsednikom parlamenta Rankovičem in ministrom Markovičem. Prvi je Markoviča vrgel vsled raznih afer ter ga pred javnostjo razkrinkal kot lopova, Markovič pa ga je zato opsoval z nizkim policijskim špijonom, kar je Rankovič med vojno tudi bil. Pa tudi med drugimi člani vlade in kluba vlada mrznja. Ministri se že vprašujejo, kdo bo po Pašičevi smrti prevzel vodstvo stranke. Mlajši ministri so se združili v nek komitet, ki se s tem vprašanjem živahno bavi, poleg tega pa že zbira druge ministre za vlado, ker je nezadovoljen z nekaterimi dosedanjimi starejšimi ministri. Te mladine posebno podpirajo oficirski krogi, ki imajo sploh povsod v vladi svoje prsice vmes. Sedaj so nezadovoljni s svojim vojnimi ministrom Pešičem, pa delajo na vso moč, da pride na to mesto general Kostić, ki je znat kot najagilnejši član «bele roke». Za Pašičevega naslednika pa prihaja v poštev mnogo kandidatov. Lep izgled je imel za to mesto Krsta Miletič, ki se je pa Pašiču zameril radi Markovega protokola. Ljubo Jovanoviča ne smatrajo za resnega kandidata, ker ga mladini ne trpe. Največ izgleda za vodilno mesto ima Velizar Janković, toda on uživa več simpatij pri Pašiču, kakor pri stranki, ker je silen megaloman in intrigant. Resen konkurent mu je Miša Trifunović, zbog njegovega bogastva, s katerim bi si mogel ustvariti vodilni položaj v stranki. — Glavno besedo bodo seveda imeli oficirski krogi, ki pa tudi niso nepodkupljivi. Vsekakor bo še zanimivo opazovati, ali bo železna disciplina, ki je vladala do nedavnega časa v tej stranki, obstojala še po Pašičevi smrti.

Radikalno-demokratske intrige. Ko so beograjski listi raznesli vest, da je naš poslanik v Londonu obvestil beograjsko vlado, da je angleska vlada zagrozila Radiču z izgonom, se je obrnil poročevalec «Slovenca» na najmerodajnejšo mesto, kjer je izveval, da vlada ni o tej stvari dobila sploh nobenega obvestila. Dr. Ninčič je na ponedeljkovi seji ministrskega sveta na tozadevna vprašanja svojih kolegov, ali so poročila beograjskih listov resnična, odgovoril, da o tem še ničesar ne ve. V parlamentarnih krogih se splošno smatra, da so radikali skupaj z demokrati sklenili novo ofenzivo proti federalistom in da s v to svrhu izrabili fakt, da Radič namerava po svoji uspešno dovršeni misiji v Angliji odpotovati v Ameriko ali Švico, da tam svojo akcijo nadaljuje. Iz tega so skovali vest, da je bil izgnan, oziroma, da je dobil mig, da odpotuje. Demokrati radikalom v tem oziru pomagajo, kar se je videlo zlasti zadnjič, ko so radikali med govorom poslanca Žebota svoj klub izpremenili v gostilno, kjer so se bratili z demokrati in proslavljali «izgon» Radiča iz Londona. Pri tej priliki je demokrat dr. Krizman držal ognjevit zdravico, v kateri je proslavljal režim in grmel proti federalistom. Sploh je opaziti, da se demokrati zopet prilizujejo radikalom in si hočejo izprositi zopet prostorček v vladi.

Obmejna vprašanja z Avstrijo. Oddelek za izvršitev mednarodnih pogodb, je izdal danes komuniké o sporazumu z Avstrijo glede regulacije obmejnih vprašanj. Komisija naših in avstrijskih delegatov je dne 22. novembra podpisala nastopne konvencije. 1. Sporazum glede paše, ki regulira način gonje živine na obmejnih planinskih pašnikih. 2. Sporazum o cestah in mostovih, ki regulirajo uporabo prometnih sredstev. 3. Sporazum o električnih centralah, ki urejujejo vprašanje dajanja električnega toka. 4. Sporazum o regulaciji Mure. 5. Sporazum o ribolovu v obmejnih rekah. 6. Sporazum o izkoriščanju vodnih sil. O nastopnih vprašanjih se sporazum ni dosegel: Konvencija o šoli in cerkvi. Posebnega sporazuma za to ni treba, ker sta obe delegaciji konstatirali, da so se te stvari že uredile avtonomno z zakonitim predpisi; konvencija o pošti, brzojavu in telefonu, o čemer so se določili samo principi za sporazum, ker avstrijska delegacija ni bila legitimirana za sklepanje definitivnega sporazuma; sporazum o lovu se ni sklenil, ker je to vprašanje v obeh obmejnih conah urejeno z avtonomnimi predpisi, sporazum o narodnem zdravstvu glede katerega se pogajanja niso vršila, ker se pripravljala širša tozadevna konvencija med obema vladama.

V finančnem odboru so poslanci Jugoslovanskega kluba (Kremžar in Žebot) zahtevali od ministra železnice in finančnega ministra, naj izplačata vsaj pred Božičem enkratni večji nabavni prispevek vsemu železniškemu osoblju in delavstvu. Beda železničarjev je tako velika, da ne morejo več vzdržati. Poslanec Žebot je v sekciji finančnega odbora razkril, kako je minister dr. Jankovič že dne 13. junija s posebnim telegramom obljubil železničarjem,

da se bo od 1. oktobra 1923 naprej gmotni položaj železničarjev zboljšal. Pokazal je celemu finančnemu odboru original dr. Jankovičevega telegrama. Ministrov pomočnik Avramovič ni vedel odgovora.

Premeščenje poslanika v Atenah gospoda Balugdžiča v Berlin. Vsled premeščenja našega grškega poslanika Balugdžiča v Berlin, se slišijo različna domnevanja o njegovi novi misli. Opozicija trdi, da je premeščen radi neuspele demarše v Atenah za grško dinastijo. To bo najbrž tudi resnica, dasi trdijo nekateri glasovi, da je Balugdžič kot eden naših najbolj sposobnih diplomatov poslan v Berlin, da sklene stike s sovjetsko Rusijo. Dasi Pašič ni naklonjen tej ideji ter živi še vedno pod vplivom carističnega poslanika Strandmanna, se bo nazadnje vendar moral ukloniti, ker je pretežni del vlade za zblizanje države SHS z Rusijo.

Po svetu.

Bolgarski in madžarski fašisti. V Sofijo je prišel vodja ogrskih fašistov polkovnik Pronay, ki se je najprej posvetoval z vodjem komitov Aleksandrovom, potem je pa bil na banketu, katerega mu je priredila vlada. Kakor poročajo dunajski listi, bo tudi kralj Boris sprejel ogrskega fašista.

Češčenje morilca v Bolgariji. Raznovrstna bolgarska patrijotična društva pošiljajo morilcu Daskalova Atanasu Nikolovu ali Čičenku, kakor je njegovo pravo ime, pozdravne in zahvalne brzojave. Zagovornik v Pragi je dobil že vse polno takih pozdravov in je poslal tudi morilčev odgovor, ki se najlepše zahvaljuje v nadi, da bo kmalu zopet stopil v nacionalistične vrste ter zopet deloval za domovino. Pozdravljanje in čestitanje od skoraj vseh društev v Sofiji dovolj govori o zvezah oficijelne Bolgarije z zarotniki in morilci.

Preokret mišljenja na Grškem. Senzacija je povzročila vest, da je general Pangalos zapustil republikance ter prestopil k Venizelistom in pa da je Venizelos izjavil, da se ne more vrniti v Grčijo, ker bi ga baje njegovi nasprotniki v domovini ubili, češ, da je on upropastil državo. S tem se je med Venizelisti ojačilo monarhistično stremljenje, zlasti ker je njihovo vodstvo predal Mihalokopulos, ki hoče iti v volitve z monarhističnim programom. Vse te vesti so sicer še malo verjetne, ker nekateri listi prinašajo spet vest, da je v Grčiji proglašena republika ter da je grški kralj že na potu k svojemu tastu v Rumunijo. To še sigurno ni resnica, ker republikanci sami brez venizelistov, ki imajo veliko moč v armadi, niso dovolj močni, da bi si upali proklamirati na svojo roko republiko. Prelom med obema glavnima strankama je pa očividni; vlada še ne ve, na katero stran bi se obrnila, pa je zato začasno proglasila svojo nevtralnost v tem boju.

Rumunija in Mala antanta. Rumunska prizadevanja, da se iz Male antante po priključitvi Poljske napravi posebna zveza proti Rusiji, menda nimajo dovolj uspeha in zato se v Rumuniji vedno bolj agitira za novo orientacijo in pred vsem za takojšen izstop iz Male antante. Rumunski poslanec Lupu je sedaj napisal v bukareški »Auror« članek, kjer zahteva izstop Rumunije iz Male antante in zagovarja zvezo z Italijo, Turčijo in Bolgarijo. List »Presa« poroča dodatno k temu članku, da so tozadevna pogajanja z Bolgarijo že v teku, drugi listi pa opozarjajo na že prej obelodanjena poročila carigradskega »Tanina«, ki je napovedal znatno pregrupacijo sil v jugovzhodni Evropi.

Nemška vladna kriza. V kratkem času že tretji kancler in sicer bivši pruski minister Stegerwald sestavlja novo vlado. Njegovi izgleidi na uspeh so pa že od početka zelo slabi. Demokratska stranka je takoj odrekla sodelovanje, ker noče koalicije brez socialnih demokratov vedoč, da bi v njej popolnoma prevladali monarhisti. Nemški nacionalisti pa stavijo kot predpogoj uničenje sedanje pruske koalicije, da bi se iznebili socialističnih ministrov Severinga in Brauna v pruskem kabinetu. Drugače bi pa bil Stegerwald nacionalistom po volji, ker je vnet nacionalist in protisocialist.

Denarni bankrot Nemčije se jemlje danes silno hladno na znanje samo radi tega, ker v Nemčiji od preobrata že sedma meščanska stranka prevzema krmilo države v svoje roke. Ko se Rusija ni hotela ukloniti diktaturi »takozvanih« zmagovalcev in ko je ustanovila vlado delavskih organizacij nad celo državo, je njena vrednost v denarju naenkrat prenehala na vseh borzah Evrope. Tedaj je bilo vse polno govoric in smeha, koliko stane v Rusiji eden novič srečne Evrope, danes, ko Rusija trguje z večino držav, pa njen denar še vedno nima imena na evropskih borzah samo radi tega, ker mnoge države nečejo priznati Rusije kakršna je, četudi rade jemljejo rusko protivrednost za vse, kar silno rade pošiljajo v Rusijo. Po Nemčiji hodijo danes žene z milijardami in bilijoni na trg, da si kupijo malo krompirja, v Rusiji je pa za delo posebno plačilo in kakor za protivrednosti iz inozemstva tudi posebna in gotovo tudi zelo zdrava valuta, a vendar se govori o valutnem krahju Rusije, o nemški politiki, ki kot meščanska nima meščanskih uspehov, a tudi delavstvu ničesar ne nudi, pa nikjer in tudi ne v Parizu pod režimom gospoda Poincareja, ki še lastnim gospodarskim krogom ne more zabraniti, da ne bi trgovali z Rusijo.

Opozicija proti francoski vladi. Opozicija proti sedanjemu francoskemu režimu, če tudi ni v vsem soglasna, je vendar zelo številna ter edino načelna v tem, da nacionalni blok že od svoje ustanovitve leta 1819 potvarja javno mnenje države. Pod vlado tega bloka je Francija tudi napredovala v uničevanju parlamentarizma in njena vlada se je ž navadila brez vsakega sramu govoriti o »večini«, katero ima in pridobiva sicer v parlamentu, a je nikakor nima med državljani. Celo politika napram Nemčiji se v sledečem enotno obsoja od cele,

še tako razdvojene opozicije: Nemčija lahko samo tedaj plačuje, če je na znotraj v miru in slogi. Hoče li to današnja francoska vlada? — Nel Njej je ljubše, če propadejo zlate marke, samo, da je Nemčija v neredu ter nesposobna za vsako konkurenco z velepodjetniki, ki narekujejo današnjo francosko vladno politiko. — Francoska veleindustrija, ki se danes drži vlade, je tudi dala vse smernice za protirusko politiko in za vse, kar hoče današnja Francija od male antante. Ker pa režimi niso merilo in izraz cele nacije in države, zato je tudi krivično in brezumno pod Poincarejevo vlado gledati celo Francijo in vse Francoze.

Francosko-ruska trgovska pogajanja. Med delegati sovjetske Rusije in francoskimi trgovskimi krogi se vršijo pogajanja. Rusija je že naročila v Franciji potrebni material za uredbo metričnega sistema v Rusiji, francoski trgovski in industrijski krogi bi pa radi še druga naročila. Poslali bodo v Rusijo svojo delegacijo, ki bo vse proučila ter potem intervenirala pri svoji vladi za sklenitev trgovske pogodbe med Francijo in Rusijo.

Rusija proti Švici. Radi oprostitve morilca Conradia, ki je ubil sovjetskega delegata Vorovskega, je sovjetska vlada določila, da prekine vse stike s Švico. — Švica se je z oprostitvijo Conradia izjavila solidarno z ubojem. Ruska vlada vsled tega smatra, da je Svica vsako odgovornost za zločin prevzela na se ter je od sedaj vsakemu poedincu v Švici dovoljeno pobijati podanike sovjetske Rusije. Rusija radi tega odklanja vsak kontakt s Švico in niti eden sovjetski državljani ne sme stopiti na švicarski teritoriji. Rusija bo pa konfinirala vse v Rusiji se nahajajoče švicarje.

Poljska in Mala antanta. Varšavski listi zavračajo vesti, da bi se Poljska udeležila konference Male antante, ki se bo vršila januarja v Beogradu.

Beleške.

Partizanstvo in »leteče čete« v južni Srbiji. Problemi Makedonije postajajo vedno jasnejši. Objasnjujejo jih sami Srbijanci, ki so drugače na vso moč tajili, da taki problemi sploh obstojajo. Beograjska »Politika« že dalje časa objavlja članke, katere pišejo ljudje, ki dobro poznajo južno Srbijo in ki imajo tudi dobro in pošteno voljo napraviti konec sedanjim razmeram. Ti ljudje predstavljajo problem Makedonije v prvi vrsti kot problem poštene uprave. Radikali so že pred vojno uvedli, po vojni pa nadaljevali sistem korupcije in partizanstva. Hoteli so imeti na vsak način makedonske glasove in v to svrhu jim je bil potreben slepo vdani in pokorni uradniški kader. Ta kader se je lahko rekrutiral samo iz ljudi brez vesti, iz ljudi, ki so nagnjeni h korupciji ter so se v njej že večkrat umazali, — in ni se redko dogodilo, da so se ti uradniki, ali bolje rečeno radikalni agenti izbrali izmed kriminalnih tipov, ki so že večkrat posečali topičerske in požarevske kaznilnice. Ti ljudje so »delali« za radikale, radikali so jim pa dali proste roke, da gulijo in ropajo narod. To je sukus vseh člankov, ki jih sedaj objavljajo Milislav Jelič in pa četnika vojvoda Kosta Pečanac in vojvoda Ilija Birčanin-Trifunović. Kako daleč je privedel sistem korupcije in kako globoko je padla avtoriteta države se vidi na sicer dobro namenjeni akciji teh ljudi. Ta akcija takojmenovanih »letečih čet« skuša potom organizacije poštenih elementov in potem z aktivnim bojem proti razbojnikom in bolgarskim komitom dvigniti moral v narodu in pa vero ter zaupanje v državo. Ni sicer gotovo, da bi »leteče čete« to dosegle, a že njihova pojava je vidni znak, kako globoko je potlačila radikalna vlada državno misel in zavest, ker jo mora postavljati pod varstvo ljudi, ki pa niso vedno v stranju določiti, kako daleč sega zakon ter pravica in kje se začne že zločin in nasilje. Vsi trije dobri in tudi pošteni poznavalci razmer soglašajo v tem, da je uradništvo zanič, da žandarmerija ni kos svoji nalogi in da se končno tudi med poštene četnike, ki bi tvorili »leteče čete«, vrivajo korupnti in roparski tipi. Žandarmerije so štiri vrste: stalni orožniki, časni, Ruši in pa kadrovi, to so vojniki-rekruti, ki služijo svoj rok v orožništvu. Prvih je premalo in se tudi najslabši pošiljajo v te kraje, drugi nagibajo vsem slabostim, ker so radi koristi in kruha stopili v orožništvo, kar je med Rusi dobrih, se izgubi v večini prave sodegre, rekruti pa sploh niso za varnostno službo. Četnike spravljajo razni nasilni in tudi kriminalni tipi ob dobro ime, kar je vojvoda Pečanac že sam večkrat izkusil. Torej ni zdravila v »letečih četah«. To bi bilo edinole v spremembi sistema, ki ga čete niso uvedle in ga tudi ne morejo odpraviti. Zlo je v upravi in zlo je v prosvetni in gospodarski zaostalosti naroda v južni Srbiji in akcija, ki bi se morala vršiti v tej smeri, stoji daleč od orožja in nasilja, katero oborožene čete končno morajo vršiti. Dobro je samo to, da so sami Srbijanci začeli razmotrivati vprašanje južne Srbije.

Angleži o ministru Ninčiču. Zunanji minister naše države je propadel lansko leto pri volitvah v odbor Društva Narodov. Tedaj se je ugotavljalo, da je propadel vsled svoje nesposobnosti za mesto, na katero je kandidiral. Sedaj pa razkriva prave vzroke tega neuspeha dokument angleške delegacije v Društvu narodov, predložen v angleškem parlamentu. V tem dokumentu se razlaga, da so angleški delegati stali na stališču, da so glasovi ne dajo osebnostim, temveč posameznim državam. Angleška delegacija je pričakovala, da bo mala antanta predlagala v odbor predstavnika čenoslovaške. Pozneje se je pa to prevrnilo in mesto čenoslovaške naj bi prišla Jugoslavijska. Prvič ta neodločnost, ali naj bo v odboru zastopana ena ali druga država, drugič pa osebnost kandidata, je pripravila angleško delegacijo do tega, da je dala drugim svoje glasove. Torej je angleška delegacija glasovala proti vsled neodločnosti in nesložnosti male

antante pri postavljanju kandidatur, drugič pa tudi radi osebnosti kandidata.

Minister vere in Džemijet. Minister vere dr. Janjič se je hudo skregal z vladnimi zavezniki Džemijetovci. Napravil je potovanje v južno Srbijo in ker se mu je v Ohridi dopadla turška džamija, jo je hotel enostavno prekrstiti. Kar na mestu je spisal odlok, da se džamija preuredi v pravoslavno cerkev ter da dobi ime Mitrovega dne. Turki trdijo, da so džamijo oni zgradili, minister se pa za to ne briga. Džemijet je pomagal dr. Janjiču, da je postal minister, sedaj se pa on svojim pomočnikom na tak način zahvaljuje. Organ Džemijeta »Hak«, ki izhaja v Skoplju, je začel ostro napadati ministra ver ter zahteva, naj vendar vlada doseže, da bodo vladali zakoni in ne samovolja posameznikov. Južnosrbski Turki kot vladni zavezniki bi se pač lahko že enkrat zavedali, da so take zahteve brezuspešne, dokler sami čvrsto podpirajo vlado, ki trpi nad zakonom samovoljo in nasilje.

Generali na kuluku. Ta srednjeveška ustanova, s katero nas je obdarila reakcionarno-radikalna vlada, se je že začela uvajati v Bosni. Kakor javljajo sarajevski listi, je odziv ljudstva za kuluk zelo slab. Na Kozjem mostu, kjer se vsako jutro, predno gredo na delo, sestanejo kulučarji, je videti vsak dan vedno manj ljudi in to vkljub pretnjam s kaznijo in globami. Kulučarje je treba samo pri delu opazovati, pa mora vsakdo izprevideti nesmisel kuluka. Za komad ceste, katero bi cestni delavci lahko popravili v enem dnevu, rabijo kulučarji najmanj teden dni. Največji kaos pa vlada v pozivanju ljudi na tlako. Bosna je prej imela dobro urejeno evidenco vseh prebivalcev in tudi spiski po občinah so bili dobri. Ko so pa prišli režimski uradniki v vse urade, se je vse zmešalo, ker so to večinoma novinci in nezmožneži. Zato pride do tega, da se pozivajo na kuluk celo mrtveci, kakor n. pr. atentator Princip. V Sarajevu so pozvali tudi na kuluk sanitetskega generala dr. Savo Popoviča. Dobil je pozivnico, da naj se v odrejenem dnevu in času javi na Kozjem mostu cestnemu nadzorniku, s seboj pa mora prineseti kramp in lopato. Ta poziv generalu ni prav nič ugajal, pa je poslal na upravo svojega slugo, ki je dosegel, da je general bil oproščen kuluka.

NAROČNINA »STRAŽE« ZA L. 1924.

»Straža« stane celo leto	80 Din.
pol leta	40 Din.
četrt leta	20 Din.
mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo »Straže« v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Dnevne novice.

Pisatelj in pesnik Josip Stritar na zadnji poti. Iz Rog. Slatine nam poročajo: Slovo blagopokojnega Stritarja iz Slatine je bilo prisrčno ganljivo. S svojo obilno udeležbo je priprosti narod dokazal, da je poznal rajnega vsak priprost Slovenec in se mu je skušal izkazati nvaležnega s svojo prisotnostjo pri pogrebnih svečanostih v Slatini. Ob 11. uri dopoldne se je zbrala pred Stritarjevim domom v Slatini množica ljudi iz šmarskega in rogaškega okraja. Križevski g. nadžupnik Korošec je izvršil cerkvene obrede, nakar je govoril rajnemu v slovo g. kopališčni ravnatelj dr. Šter, rogaški g. župan in pa ljudskošolska učenka Anica Imenšek. Krsta je bila vsa posuta z vencmi ter cvetjem, ko se je odpeljal vlak proti Grobelnem. Na vseh postajah je ljudstvo in posebno ljudskošolska mladina se poslavljala od rajnega. Posebno prisrčno je bilo slovo v Celju, kjer je govoril poslovilne besede mestni župan g. dr. Hrašovec. Častno stražo ob mrtvaškem vozu v Ljubljani oskrbijo člani »Društva slovenskih književnikov.« O pogrebu Stritarja v Ljubljani še bomo poročali.

Koliko je vredno demokratsko časopisje? Na to vprašanje lahko odgovorimo: Nič! Naši demokratje so imeli navado, da so svoje tiskane laži usiljevali zastoj — osobito po deželi. Pred zadnjimi volitvami je kar deževalo »Taborov« in »Domovine« okrog po Sloveniji. In kakšen je bil uspeh tega trošenja demokratsko tiskanih laži? En pol mandata! Sedaj, ko se je odrekel dr. Kukovec vodstvu slovenskih demokratov in so stopile na njegovo mesto sveže, seveda slamnate moči, je začel zopet deževati »Tabor« po deželi. Od vseh strani dobivamo poročila, da prihajajo na pošte na razne naslove celi kupi »Tabora« in seve zastoj! Ljudje se čudijo temu žurnalističnemu deževju sedaj po zimi, ko ni volitev, a pač pa so kolone pri kmetih in ljudje dobivajo dovolj papirja zastoj, da bodo lahko zavijali vanj klobase in meso. Narod pravi, kar je danes po ceni, je za nič; ker je pa usiljeno zastoj, pa je čisto očitna — goljufija! Kmetje že govorijo in pišejo, da JDS v Mariboru nima več kot oblastnega tajnika »poeta« Špindlerja, ampak nekega — švindlerja.

Dr. Kukovec je dobil »vrednega« naslednika. Kakor smo že poročali v zadnji »Straži«, je odločil dr. Kukovec takoj po volitvah predsedniško mesto in njegov naslednik je sedaj mariborski advokat dr. Lipold. Dokler je še bil očka Kukovec na vodilnem mestu, je rad veliko govoril, ne oziraje se na vsebino, in mnogo pisal s svojim častitljivim podpisom. Dr. Kukovec kot govornik in žurnalist je bil najbolj hvaležna prikazen za časnikarje. Pri vsakem javnem nastopu je dr. Kukovec streljal enega kozla za drugim in časnikarji so kot kronisti komaj sproti beležili dr. Kukovecove govorniške in žurnalistične grehe. No, dr. Kukovca so spametovale zadnje volitve, odložil je pero ter zaprl usta in sedaj spi in dremlje . . . Vsa znamenja pa kažejo, da je imel dr. Kukovec kot politično-vodilna osebnost mogočen vpliv na svojega šolarja dr. Lipolda, ki je postal njegov naslednik na vodilnem mestu v JDS stranki. Po častitem vzgledu dr. Kukovca se oprijemlje

tudi dr. Lipolda govorniška griža. Kjer le more, odpre svoj ustni zapah in sili v javnost s svojo politično omejenostjo. Na vsebino in logiko ne gleda dr. Lipold, ampak samo na kopico praznih besed . . . Ker je bil njegov veliki mojster dr. Kukovec žurnalista, mora biti tudi dr. Lipold. »Tabor« je že začel prinašati dr. Lipoldove članke, ki so seveda podpisani, a ravno tako nastlani s prazno slamo, kot so bili dr. Kukovecovi. Ako bo dr. Lipold še dolgo na vodilnem mestu in ako bo pisal in govoril, se bo proslavil med časnikarji kot hvaležen objekt za dobo kislih kumarcev. Dr. Franjo, pa nikar ne obupati, dr. Kukovec se je šele tekom časa razvil v tako konfuznega govornika ter žurnalista in ta usoda čaka tudi Vas, kakor kažejo znamenja pri Vaših prvih korakih v javnost . . . dr. Lipold, le naprej, saj ste napisali v zadnjem »Taboru« s svojim podpisom, da je oblastni zbor JDS pokazal, da ima demokratska stranka zaslombo in da so dani predpogoji za njen krepek razvoj. Že Vaš prednik dr. Kukovec je stikal 20 let za demokratsko zaslombo med narodom in iskal desetletja predpogoje za JDS razvoj a se je po tolikih letih med narodom tako temeljito spodtaknil, da je obupal nad vsemi predpogoji za razvoj demokratske stranke in je po 20letnem javnem delu za politiko mirno v Gospodu zaspal . . . Tako bo tudi z Vami, gospodin Franjo, a zrelost za politično dremoto boste Vi dosegli že poprej kot Vaš veliki mojster in prednik dr. Lojze Kukovec. Toliko za danes, g. dr. Lipold, da ne boste rekli, da Vas ni nikdo svaril že takoj pri prvih korakih v politično javnost. Glejte, da ne bomo kmalu tudi o Vas peli: Zakaj pa Ti Franček se v nevarnost podajaš . . .

Smo ga ugnali v kozji rog. Poročevalca »Tabora« in »Jutra« dr. Reisman je silno grizlo, ker smo v javnosti iznesli vandalizem njegovega tasta. Dr. Reisman se je v svoji lažljivosti spozabil tako daleč, da je objavil iz tre izvit izjavo krajnega šolskega sveta v Gornji Polskavi. Potom te izjave se Polskavčani zahvaljujejo gospodu Sabatiju za njegovo 34 letno šolnikovanje. Mi smo se informirali o tej izjavi in dognalo se je, da je čisto navaden falzifikat dr. Reismana. To infamno laž smo dr. Reismanu porinili pod nos in poročevalec najbolj informiranih dnevnikov »Jutra« in »Tabora« sedaj molči, ker je žigosan kot lažnjivec in ponarejevalec izjav. Dr. Reisman je izmed policajdemokratskih mladikov glede lažljivosti in nepoštenosti najbolj soroden na 6 mesec ječe obsojenemu dr. Žerjavu.

Kako izgleda oficirska redukcija? Slovenske in hrvatske oficirje je pognalo vojno ministrstvo iz armade z utemeljitvijo, da treba štediti in da imamo preveč častnikov. Redukcija slovenskih in hrvatskih častnikov je že malodane izvršena od zadnjega Hrvata in Slovenca a pred redukcijo je služilo v naši armadi 5082 oficirjev, sedaj po redukciji jih imamo pa 6538. Taki so pri nas sadovi redukcije, ki rodijo profite le našemu izvoljenemu ljudstvu — Srbom.

Za udeležence zbora katoliškega akademskega starešinstva v Celju dne 2. decembra velja polovična vožnja. Poslanec Sušnik je izposloval pri ministrstvu to ugodnost za progo Maribor—Celje in Ljubljana Celje.

Železniška direkcija za Slovenijo v Ljubljani se ustanovi za vse državne in proge južne železnice. Kot termin se določa 1. februar. Ljubljanska direkcija bo obsegala tudi železnice v Prekmurju in Medžimurju ter dolensko do Karlovca. Zagrebška direkcija je zadnji čas silno ovirala tovorni promet v Sloveniji, ker ni dostavljala dovoljno število vagonov. Domneva, da bo postal direktor nove direkcije g. Deroko, po poročilih, ki smo jih dobili, ne odgovarja istini.

Proti rusko-carističnim oficirjem. Pariški listi pišejo, da namerava beograjska vlada zahtevati od Bolgarije, naj razoroži Wranglove in druge rusko-caristične oficirje, ki prihajajo tudi v našo državo. Naša vlada smatra, da je bivanje oboroženih čet na bolgarskem ozemlju protivno določbam neuilnega dogovora. — Do tega koraka je privedlo Beograd dejstvo, da imajo ruski caristi zveze z monarhističnimi prevratniki v Nemčiji in pa z ogrskimi fašisti. Skrajni čas je že, da je vlada došla do tega spoznanja in sedaj bi bilo potrebno, da pokaže svojo odločnost s tem, da najprej doma vse Wranglove v resnici razoroži ter jim odvzame vse pravice, katere že tako dolgo uživajo na našo škodo.

Obupni klici iz Savinjske doline. Ali bo treba zopet kakega dr. Farčnika, da se očka »Bak« iz Šmartna ob Dreti zbudijo iz svojega samostojnega spanja in malo pogledajo okoli sebe, v kakšnem stanju so ceste gornjegrajskega okraja? Res, prebedasto je že, da se mora človeka, ki hoče veljati za načelnika okrajnega zastopa, za vsako reč dregati in žokati, predno se zgane in zmezi vsaj malo betveco. Lani smo čakali celo leto na popravo mosta v Sp. Rečici, dokler ni g. okrajni komisar dr. Farčnik napisal očki Zidarn tako ljubeznjivo pisemce, da je ta kar naenkrat oživel, kakor prebujen iz zacopranega spanja in vsaj za prvo silo pokrpal oni most. G. komisarju za to čarodejno pisemce iskrena zahvala! Škoda, da ga ni več pri nas v Mozirju. Videl bi zdaj lahko, kako smo na naših cestah v vedni smrtni nevarnosti, da potonemo v blatu, ki se kakor povodenj preliva po njih. Pa se očka Zidarn prav nič ne zganejo, da bi nas poštene Jugoslovane rešili iz te nevarnosti. Da bi s snežnim plugom otrebili naše ceste dokolenskega snega, jim še na misel ne pride. Ga rajši prepuščajo ljubemu solncu na milost in nemilost, da ga brez posebnih stroškov spravi ob svojem času, kadar se mu zopet enkrat zljubi pogledati na nas revne flosarje, ki do ušes tičimo v blatu in snežni brozgi, a vendar prav potrpežljivo plačujemo doklade za okrajni zastop ter tiho čakamo, kdaj nam kak junak zbudi zopet Bakovega očka iz zimskega spanja, da s svojo mogočno besedo vse struge blata in žlavs spremenijo v nekaj cestam podobnega.

Železniška delavnica v Vel. Bečkereku ne obratuje. Večina delavcev je odpuščena, ker uprava državnih že-

leznic nima kreditov za izplačevanje delavskih mezd. Na progah v Vojvodini stoji, kakor je izjavil v finanč. odboru g. Avramović, več tisoč poškodovanih vozov in lokomotiv.

Premestitev nemške gimnazije iz Žombolja. Kakor javljajo nemški listi, so vojvodinski Nemci začeli z akcijo, da se premesti nemška gimnazija iz Žombolja, ki pripade Rumuniji v Veliki Bečkerek. Nad 70 odstotkov učencev nemške gimnazije v Žombolju bi ostalo brez pouka, ako se gimnazija ne bi premestila, ker so ti dijaki doma iz krajev, ki spadajo še nadalje pod Jugoslavijo.

Temni elementi v Beogradu. V Beogradu mrgoli že delj časa in sicer vedno bolj vse polno najrazličnejših temnih elementov. Policija je bila vsa začudena in zmedena, ko so se pojavili zagonetni zločini, kakor umor trgovca Iselija, umor v Mokrem logu in tako dalje. — Na krvave zločine so že navajeni, pa vse, kar se je poprej godilo, je bilo zelo enostavno, sedaj pa kar naenkrat zločinci, glede katerih policija ne more najti pravih motivov. Sedaj še le prihajajo do spoznanja, da so v Beogradu na delu tuje, tajne špijonaške in druge organizacije, ki so se nemoteno lahko toliko razpredle in ustanovile, da izvršujejo zagonetne zločine. Bolgarski begunci so tudi že večkrat izrazili svoje pomisleke, da bi jih beograjska »javna varnost« ne mogla obvarovati pred tajnimi zarotniki, če se ne bi sami varovali. Beograjska policija — javna in tajna, žandarmerija in druga varnostna osebje med Beogradžani sploh ne uživa nobenega zaupanja. Če se dogodi kak zločin, potem čitamo po vseh listih, kako je policija nespretna in zmedena in vsi listi iščejo in razmotrivajo po svoje o motivih zločina. Zanimivo je, kako so bili gotovi s kokainisti. Naenkrat se je po Beogradu razširil glas, da so celi tajni klubi ljudi, ki uživajo kokain, a se ne ve, kako je ta strup pri toliki kontroli in množini kontrolnih organov prišel ravno v Beograd, da ga zastrupi. — Kokain je strup in z njim se radi začasne naslade ljudje zastrupljajo, ravno tako, kakor z opijem. Opij se naziva črna, kokain pa bela smrt. Opij se kadi, kokain se pa lahko tudi je, srka, pije z drugo pijačo ali pa vbrizgava. Ta strup je še nevarnejši od opija in se povsod njegovo razširjanje še posebej zabranjuje. V Beograd so ga zanesli Rusi, ki so imeli obilo odjemalcev ter so organizirali cele tajne krožke, kjer se je ta strup užival. Končno so ga začeli prodajati po kavarnah pod imenom sredstva za »čiščenje rokavic«. Končno je začela policija te prodajalce zasledovati kot verižnike, ker je steklenica »sredstva« stala več kot ducat rokavic, — in tako so prišli na sled razpečevalcem kokainskega strupa.

Lažnjivi sodnik. Razmere, ki vladajo danes v Srbiji in Macedoniji, so pripomogle mnogim goljufom, da so dosegli visok položaj v državni službi, ker v teh krajih se pri uradniku ni gledalo dosti na spričevala, ampak na to, da je pravosladen in pripadnik vladajoče stranke. V Pirotu je bil te dni obsojen bivši sodnik Jovan Ilić na sedem let ječe, ker si je sam napravil diplomu, na podlagi katere je bil imenovan za sodnika v Pirotu. Falsificiral si je poleg tega še pet različnih spričeval, kradel je pa tudi na sodnji razne knjige. Ilić je po obsodbi pobegnil iz zapore, toda posrečilo se ga je zopet ujeti. Ta slučaj vsekakor ni edini in če bi se uradništvo dobro pretreslo, bi gotovo prišle na dan gorostasne stvari. Danes je v teh krajih lahko visok uradnik goljuf, ki si je znal spretno s ponarejenimi spričevali vrniti na tako mesto, dasi ima bogzna kako temno preteklost. Saj je znano, da je na Dunaju postojala posebna ponarejevalska družba, ki je ponarejala maturitetna spričevala beograjske trgovske akademije. Za dober denar je lahko vsak bedak »absolviral« to akademijo, dasi je morda nikdar niti ni od zunaj videl. S ponarejenim spričevalom pa je takoj dobil službo, v kateri se ni gledalo dosti na njegove zmožnosti; če je bil dober agitator, je hitro napredoval in danes se lahko smeje v pest onim poštenjakom, ki so z dolgoletnimi študijami in težkim delom dosegli to, kar je on v par letih potom goljufije postal.

Grozen zločin. V vasi Rumska, okraj Šabac, se je te dni dogodil ogaben zločin. Neki Mihajlo Pantić je že dalje časa imel razmerje z ženo svojega umrlega brata. Med njegovo materjo in ljubico pa je vladal prepir baš radi tega razmerja. V nekem takem prepiru je Mihajlo ubil s sekirjo svojjo mater. Potem je vrzel ljubico na tla, jo zvezal ter ji vtaknil pod pazduho ročno granato, katero je zažgal. Granata je ženo raztrgala na drobne kose. Po zločinu se je sam javil sodišču.

Mladi tatovi. V Subotici so se dogajale na kolodvoru in v raznih skladiščih razne tatvine, katerih redarstvo dalje časa ni moglo razjasniti. Te dni pa so aretirali tatinsko bando, ki je kradla po mestu, ravno ko se je spravila na nek vagon ter ga hotela okraati. Sestavljena je iz dečkov od 13 do 17 let starih, vodja pa je 16letni cigan Šandor Dando. Ukradeno blago so prodajali v posebnem šotoru na trgu ter zelo dobro služili. V njihovem skrivališču v neki podrti koči v predmestju so našli mnogo bonbonov in čokolade, katero so si spravljali za slavnostne pojedine. Denar so večinoma porabili za kino in različne neumnosti. Redarstvo jih je zaprlo zajedno s trgovci, ki so ukradeno blago prodajali.

Ogorčenje radi kuluka v Dalmaciji. Po celi Dalmaciji je zavladalo upravičeno ogorčenje proti kulučenju. Kuluk ruši občinsko pravo in niti ena od dalmatinskih občin noče razpisati kuluka. Celo po Srbiji se dviga narod proti kuluku in beograjsko časopisje oznanja, da namerava vlada kuluk umakniti . . . Ta ukinitev kuluka bi pa najbrž veljala samo za Srbijo in Črnogoro, kjer se ceste gradijo in postavljajo kljub kuluku na državne stroške, a samo prečani si naj popravljajo ceste na svoje stroške brez najmanjše državne pomoči.

Nalivi in burje v Hercegovini. Po celi Hercegovini ž nekaj dni sem neprestano dežuje. Neretva je narasla se razlila in napravila veliko škodo. Velikemu mostu Čapljini preti poplava. V okolici Metkoviča je razsaja tako silovit orkan, da je pulil ter podiral po 15 metro visoka drevesa in jih metal na železniško progo. Rad burje je obustavljen celotni železniški promet po Hercegovini.

Ponarejeni bankovci. Listi javljajo, da so se v Vojvodini pojavili ponarejeni 100 dinarski bankovci. Oblasti so te bankovce že dobile, pa bodo v kratkem izdale njih točen opis. Ob enem se vodi preiskava, da se falsifikatorji najdejo.

Nove knjige. Janez Jalen, »Dom«, drama v štirih dejanjih. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 22 din. — Naša dramatika je z Jalenovim »Domom« pridobila prav čeden prinos v razvojni črti naše narodne in ljudske igre. — France Veber: »Problemi sodobne filozofije.« Splošna knjižnica št. 9. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. 344 strani, broš. 24 din., vez. 50 din.

Bremena Slovenije.

Ugotovitev, da plačuje Slovenija dobrih 6 milijard letno v državno blagajno, je hudo zbudilo vse zagovornike centralizma, koliko jih je v Sloveniji. Najprej so vpili, da je ta trditev silno pretirana, potem so pa ob jasno razloženih številkah začeli trditi, da dobivamo od tega plačevanja tudi primerni del nazaj za naše potrebe. Pri tem se pa niso spuščali v podrobnosti, kar bi bilo seveda jako težko, ko morajo vendar sami večkrat priznati in potožiti, da razne ustanove pri nas propadajo ter da se raznim potrebam ne zadosti, ker vlada baje nima denarja. Molčijo tudi na vse trditve, da je breme za Slovenijo preveliko in da se mnogo denarja po nepotrebnem razmeče, vpijejo še pa vendarle o »demagogiji« 6 milijard.

Poslanec Pušenjak, član finančnega odbora, ki sodeluje že drugič pri sestavi proračuna ter pozna vse proračune od leta 1920, je podal sedaj natančen pregled, koliko se plačuje. Podatki iz vira finančnega ministrstva jasno dokazujejo, da breme 6 milijard ni bajka ali demagogija, temveč gola resnica.

Neposrednih davkov se plačuje:

V Srbiji 138.6 mil. D ali 25.95 odstot.

V Črni gori 4.8 mil. D ali 0.9 odstot.

V Bosni 62.8 mil. D ali 11.64 odstot.

V Dalmaciji 14.5 mil. D ali 2.71 odstot.

V Hrvatski 111.4 mil. D ali 20.84 odstot.

V Sloveniji 80.5 mil. D ali 15.6 odstot.

V Vojvodini 122.3 mil. D ali 22.90 odstot.

Skupaj 534.3 mil. D ali 100 odstot.

Iz tega pregleda je jasno razvidno, da plača Slovenija 15 odstot. od vseh neposrednih davkov, dočim bi z ozirom na število prebivalstva in na gospodarsko moč odpadlo na Slovenijo največ 10 odstot. — Važno pri tem je pa naslednje:

Za Srbijo je bilo »predvidenih« 158 milijonov, plačala pa je Srbija le 138 milijonov dinarjev.

Za Črno goro je bilo »predvidenih« 8 in pol milijona, plačalo se je pa le nekaj nad 4 milijone dinarjev.

Za Bosno je bilo »predvidenih« 59 milijonov, plačali pa so Bosanci 62 milijonov dinarjev.

Za Dalmacijo je bilo »predvidenih« 14 milijonov, in plačali so Dalmatinci res le 14 milijonov dinarjev.

Za Hrvatsko je bilo »predvidenih« 126 milijonov dinarjev, plačali pa so Hrvati le 111 milijonov dinarjev.

Za Slovenijo je bilo »predvidenih« 44 milijonov dinarjev, plačala pa je Slovenija skoro dvakrat toliko!!

Da Slovenija toliko več plačuje, so poskrbeli centralistični podrepaniki, ki majo seveda interese na tem, da prikrivajo z vsemi sredstvi neznosno breme Slovenije.

Iz podatkov finančnega ministrstva se da ugotoviti, da plačuje Slovenija tudi 15 odstot. od vseh dohodkov, ki so označeni kot splošni dohodki, a niso razdeljeni po pokrajinah. V podkrepljenje te trditve navaja poslanec podatke iz izkaza, v katerem so nekateri dohodki, ki so v novem proračunu centralizirani, še navedeni pod specialnimi dohodki. To so dohodki monopolov, taks in specialne trošarine.

Proračun izkazuje kot največje dohodke monopolov. Kako so se isti plačevali v posameznih pokrajinah v lanskem proračunskem letu?

Plačalo se je:

V Srbiji 558.6 mil. D ali 34.85 odstot.

V Črni gori 15.7 mil. D ali 0.99 odstot.

V Bosni 238.8 mil. D ali 15.02 odstot.

V Dalmaciji 66.5 mil. D ali 4.19 odstot.

V Hrvatski 367.6 mil. D ali 23.17 odstot.

V Sloveniji 187.6 mil. D ali 11.79 odstot.

V Vojvodini 156.0 mil. D ali 9.89 odstot.

Skupaj 1590.8 mil. D ali 100 odstot.

Slovenija torej plača 12 odstot. od skupno po proračunu določenih dohodkov monopola v znesku 2235 milijonov Din.

Takse so se plačevale:

V Srbiji 139.5 mil. D ali 27.99 odstot.

V Bosni 51.3 mil. D ali 10.28 odstot.

V Dalmaciji 16.5 mil. D ali 3.30 odstot.

V Hrvatski 109.9 mil. D ali 22.03 odstot.

V Sloveniji 70.9 mil. D ali 14.20 odstot.

V Vojvodini 110.8 mil. D ali 22.20 odstot.

Skupaj 498.9 mil. D ali 100 odstot.

Slovenija plača torej 14.20 odstot. od taks, katere so proračunane v znesku 806 milijonov D, a bodo radi povišanja dale gotovo čez 1 milijardo Din.

Specialna trošarina se plača:

V Srbiji nad 1.00 mil. D ali 2.84 odstot.

V Bosni 0.04 mil. D ali 0.01 odstot.

V Dalmaciji 3.1 mil. D ali 8.81 odstot.

V Hrvatski 8.4 mil. D ali 23.6 odstot.

V Sloveniji 13.9 mil. D ali 39.48 odstot.

V Vojvodini 8.8 mil. D ali 25.00 odstot.

Skupaj 35.42 mil. D ali 100 odstot.

Slovenija plača radi večje potrebe znatno več na specialni trošarini kakor druge pokrajine. Iz tega podatka moremo sklepati, da plača na trošarini, ki je proračunana s 600 milijoni dinarjev in na carini, ki je proračunana s 1689 milijoni dinarjev, gotovo več ko 15 odstot. proračunane svote. Splošno znano je in tega nikdo ne taji — ne Srbi in mislimo ne demokrati in radikali v Ljubljani, — da imamo v Sloveniji mnogo več potreb, ko v drugih pokrajinah in da v znatno večji meri prispevamo k dohodkom carine in trošarine, ko druge pokrajine. Na Slovenijo odpade gotovo okrog 20 odstotkov vseh plačil na trošarini in carini, s čemur se doseže povprečno plačilo 15 odstot. vseh dohodkov za Slovenijo.

Mirno lahko trdimo, ako vsa ta dejstva upoštevamo, da Le Slovenija plačala najmanj 15 odstot. vseh proračunanih davkov. Državni dohodki so proračunani na 10.344 milijonov dinarjev, 15 odstot. od tega zneska znaša 1551.6 milijonov dinarjev ali več ko 6 milijard kron.

Pri vseh ogromnih dajatihav pa državna uprava nikdar nima denarja za Slovenijo in za naš narod. Sicer se tudi srbskemu narodu, to je srbskim delovnim slojem ne godi dobro, a vlada vsaj gleda skozi prste pri pobiranju davkov in s strankarsko agitacijo pride le precej denarja med srbske sloje. Proračunske razprave so pokazale, koliko je namenila radikalna vlada za Srbijo in za Srbe, da si obdrži volilce, dočim je za Slovenijo le s težavo odrinila nekaj malega. Kakor z narodi in posameznimi pokrajinami, tako postopa vlada tudi s posameznimi sloji. Če pridejo državni uslužbenci prositi in zahtevati vsaj toliko plače, da bi se lahko skromno preživeli, se jim najprej pove, da vlada »nema pare«, potem jih pa od časa do časa zopet kak minister potolaži, da jim bo šel na roko, in da jim bo država dala, kolikor more. Tako je sedaj ravnosodni minister rekel sodnikom, ki so prišli povedati, da radji zapustijo službo, kot pa bi v njej še naprej stradali.

Državna uprava da, kolikor more. In res, oficirje je že dobro plačala; med uradništvom ima tudi svoj dobro oskrbljeni krog, drugo pa naj le čaka, da dobi kolikor bo mogoče od vlade, ki »nema para«. So pa nekatere stvari, za katere ima državna uprava denarja, kakor vrag toče. To je tudi razvidno iz proračunov. Tu so velikanski stroški za vrhovno državno upravo, 60.000.000 dinarjev za civilno listo, stroški pisarne za odlikovanja itd., potem fondi posameznih ministrstev kakor Pašičeva »civilna lista« od 2 in pol milijona zlatih dinarjev, 5 in pol milijona za fond ministrstva policije, ki gredo po veliki večini za špijonažo, agitacijo, režimsko propagando, v neznatni manjšini pa so podpore ob raznih nesrečah, 10 milijonov za zunanje ministra, ko dobi še pa razliko med zlato in papirnatu veljavo v znesku 50 milijonov dinarjev, fond vojnega ministra od 2 milijonov dinarjev in potem še enkrat 2 milijona dinarjev za valutno razliko, končno 120 milijonov na razpolago fin. ministra, potem pa »kriumičarski« in še drugi fondi, o katerih pa vlada noče govoriti, ker je ta denar gotovo že porabila za raznovrstno agitacijo.

Razumljivo je, da se pri takem gospodarstvu ne da misliti na protivednosti za vse dajatve niti v Srbiji, kaj še le v Sloveniji. Oblastniška družba porodičarjev, ki se valja v uprav orientalskem razkošju ter zasmehuje vse postavbe vesti in pravice, odira tudi srbski narod seveda precej previdno, Slovenijo pa brezobzirno izmozgava. Edina rešitev je finančna samostojnost vseh treh delov naše države. Za skupne državne posle naj vsi trije sporazumno prispevajo, a vršijo tudi kontrolo, druge dohodke pa naj vsak po svoje uporablja. Če pa kdo misli, da imajo znani porodičarji, izkoriščevalci ali »zelenaši«, kakor so jih Srbi krstili, posebne pravice na tako razkošje, potem jim pa naj to dotični iz svojega plačuje.

Železničarske vesti.

Še več železničarskih organizacij. V Zagrebu pri ravnateljstvu se je že ustanovila radikalna železničarska organizacija. V Ljubljani se tudi močno pripravlja, ter se namerava ustanoviti z novim letom. Seve, tudi pri obratnem ravnateljstvu. Članarina bo znašala 2 D. Vodili jo bodo gospodje od ravnateljstva. Le tako marljivo naprej, sčasoma bo imel vsak železničar svojo organizacijo, želodec in žep pa prazen.

Poslanec Žebot za železničarje. V seji finančnega odbora, dne 23. novembra se je poslanec Žebot ponovno zavzel za železničarstvo, ter vprašal finančnega ministra, kaj misli s železničarji, ali jim se bo dalo kaj, ali ne. Nadalje ja zahteval, da se mora železničarjem dati vsaj enkratni nabavni prispevek in ta se jim naj izplača za Božič ali pa vsaj za novo leto.

Čudne stvari v delavnici južne železnice v Mariboru. Ni še dolgo od tega, ko je »Straža« pisala o tatvini, nekateri gospodje so se zgražali, čeravno ni prinesla vseh števil. Danes je jasno, da je bilo ukradenega cel vagon bakra in 355 bakrenih cevi po 5 metrov dolgih. Tukaj bi mogoče kdo prišel in rekel, to so naredili lačni delavci. Ne, ni delavstvo kradlo, le to srečo je imelo, da je moralo cele mesece črez uro delati one cevi in še za to dela ni plačano. Kdo pa je imel svoje dolge prste vmes? Gospoda, kakor delovodje, skladiščniki, inženirji itd. Stvar je

v preiskavi, a opaža se, da hočejo to afero zadušiti in reči, da se ni nič zgodilo in da ni bilo nič ukradenega. To pa za to, ker so gospodje v škripcih, če bi slučajno enemu delavcu padla kaka treščica v oko in se ga zaloti, da jo še ima v očesu, ko gre domov, je drugi dan odpuščen in tudi že v zaporu radi tatvine. Zato pa vso delavstvo odločno zahteva, da se stvar temeljito preišče, da se bo videlo, kje so tatovi.

Zvezarski shod. Pretečeni četrtek se je vršil shod Zveze jugoslov. žel. po novem »Udruženje nacionalnih železničarjev«. Na tem shodu je poročal neki Rade Janković iz Beograda. Iz početka je razlagal na dolgo svojo mučniško dobo, ker se je preveč potoval za zboljšanje pragmatike. Končno pride na dnevni red pragmatika, o tej pa je bil gospodine iz radikalnega zelnika zelo kratek. Med drugi mje tudi omenil, koliko resolucij so izročili ministru, a je priznal, da jih je prometni minister spravil v koš, njegov sluga pa v peč. Mi že to dolgo pravimo, da se našim zahtevam tako dolgo ne bo ugodilo, dokler se bomo z cilindri in v frakih ter s skrivljenimi hrbti plazili okrog ministrov. Iz tega zborovanja se da prav lepo priti do zaključka, kaj je Z. j. ž. pod novim imenom UNZ. Če si je človek ogledal navzočo družbo, je videl nekaj starih, častiteljnih gospodov naprej do novopečenih radikalov in pa doli do pisarniških slug (orjuncjev).

Seja odbora Prometne zveze se vrši dne 8. decembra ob 5. uri zvečer v Lekarniški dvorani. Vse odbornike se naproša, da se seje točno udeležijo. Vabila se ne razpošiljajo. — Predsednik.

Iz Maribora.

Na proslavo godovnega dne lavantinskega vladike dr. Andreja Karlina so dospeli: dr. Bauer, zagrebški nadškof, ljubljanski dr. Jeglič in krški dr. Srebrnič.

Promocija. Danes dopoldne je bil na vseučilišču v Zagrebu promoviran za doktorja bogoslovja g. Vincenc Močnik, profesor bogoslovja v Mariboru. Častitamol

Mariborski demokrati in narodna zavest. Bilo je pred mesecem dni. Takrat je zagnal »Tabor« grozen hrup kaj pa se je bilo zgodilo? Tajnik tukajšnje posojilnice Kat. mojstrov je pri Mestni hranilnici v nemškem jeziku prosil, da mu izplača denar, ki ga je posojilnica imela naloženega pri Mestni hranilnici. Uradniki v Mestni hranilnici v Mariboru, ki so seveda z Vodebom vred sami pristni demokrati, so se nad tisto nemško prošnjo tako zgražali, da vloge niso hoteli izplačati, ampako so dotičnega tajnika, oziroma njegov zavod povrh še ovačili okr. glavarstvu in pokrajinski upravi. Tako so stopali demokrati pri Mestni hranilnici proti preprostemu tajniku, kakor je poročal »Tabor«! Dobro! Tudi mi odobravamo zahtevo, da se v narodni državni uradu je v narodnem jeziku! Zdaj si pa pogledjmo narodno zavest mariborskih demokratov malo natančneje. Ped nami leži pismo, ki ga je pisala Slavenska banka, podružnica Maribor, popolnoma slovenski stranki. Ta banka je, kakor znano, pristna demokratska institucija, v kateri imajo prvo besedo Praprotnik, dr. Žerjav, mariborski dr. Lipold, ki je zadnje nedeljo postal oblastni predsednik demokratske stranke in drugi. Pismo torej, ki ga je pisala ta banka slovenski stranki, je pristo v kuverti, ki je imela trdko označeno z nemškim naslovom: Slawische Bank A. G. Filiale Maribor. Tako torej spoštujejo demokratski bankirji naš slovenski jezik! Seveda dr. Lipold bo pa zopet pri kaki demokratski paradi svojo stranko hvalil kot edino narodno zavedno stranko. Sram vas bodi, demokratski nemškutarji! No, »Tabor«, lopni zdaj po svojih nemškutarskih brateh krog Slavenske banke!

Še enkrat slepomišenje radikalcev v Studencih. Iz Studencev pri Mariboru smo prejeli: Na poročilo o polomiji radikalnega občnega zbora v Studencih v »Straži« od 9. t. m. odgovarjajo sedaj radikalni zgagarji v »Radikalnem Glasniku«, prilogi »Jutranjih Novosti« od 25. t. m. pod naslovom »Obrabljene in brezuspešne metode«. Z dopisom o radikalni polomiji spravljajo čisto po nepotrebnem v zvezo studenškega brivca Pavla Lupreta kot nekakega delavskega voditelja v času poletne stavke. Nam Studenčanom ni znano, da bi se Lupret mešal v delavsko strokovno borbo in da bi bil delavski vodja. Znano nam je samo to, da on z ljudmi, s katerimi pride skupaj, rad razpravlja o političnih dogodkih ter jih po potrebi tudi pošteno pouči o svojem prepričanju in pa o tem, kar danes mnogi z njim vred spoznavajo za dobro in pošteno. V vašem dopisu ste tedaj omenili, da so studenška tla za radikalijo prevročila. — To je tudi resnica, ker se je že sedaj komaj sestavljeni radikalni odbor začel razhajati in razpadati. Kot dokaz naj služi tudi to-le: Že drugi dan po radikalnem sestanku 7. novembra sta izstopila železničar Lesjak kot odbornik in Rudolf Šum kot podpredsednik iz radikalne stranke. Radikali so se v svoje članku obregnili tudi ob narodnega poslanca gospoda Žebota, ter ga predstavili tudi kot nekakšnega voditelja tukajšnjih delavcev. — Znano nam je, da poslanec g. Žebot ni bil delavski vodja, temveč se je samo kot poslanec v Mariboru v kolikor je bilo mogoče, zavzemal za siromašno delavstvo. Kdo je kriv, da delavska akcija ni uspela, dobro vedo tudi delavci in si bodo tudi te osebe dobro zapomnili. Gotovo pa je, da med ljudi slabega spomina nikakor ne spadata gg. Žebot in Lupret.

Železniške delavnice v Mariboru bodo razširili. Dobilo bo novo livarno. Bahun si je vest, da bo delavnica v Mariboru opuščena, kratkomalo izmisli.

Predavanje Zgodovinskega društva. Ponovno opozarjamo na to predavanje v ponedeljek dne 3. decembra ob 8. uri zvečer v mali kanzijski dvorani. Vstopnina v prid Zg. dr. je: sedeži 1. in 2. vrste po 3 din., sedeži ostalih vrst po 2 din., stojčja po 1 din. Vstopnice se do-

bivajo v pisarni društvenega blagajnika dr. Pipuša in zvečer pri blagajni To predavanje bo primeren dodatek k proslavi našega ujedinjenja dne 1. decembra.

Miklavž obdaruje otroke v sredo ob 4. uri popoldne v Lekarniški ulici. Darila zanj se naj oddajo v prodajni Cirilove tiskarne do torka opoldne.

Miklavžev večer priredi delavsko kolesarsko društvo dne 2. decembra t. l. v vseh prostorih Götzove dvorane.

Ljudski oder ponovi zanimivo šaloigro od B. Nušiča »Navaden človek«, ki je ob premijeri napravila veselo razpoloženje skozi vsa tri dejanja. Predstava se vrši v nedeljo, dne 9. decembra ob pol 5. uri popoldne. Naš scenograf je za isti komad naslikal novo scenerijo. V odmorih svira lasten gledališki orkester.

»Hlapec Jernej in njegova pravica«. Naš Ljudski oder uprizori v spomin 5 letnice Cankarjeve smrti to je dne 11. decembra ob 8. uri zvečer njegovo najboljšo delo »Hlapca Jerneja«. Delo je za oder priredil lani g. Milan Skrbinšek, bivši član Narodnega gledališča v Mariboru. Ob tej priliki vabi Ljudski oder vse naše občinstvo, posebno pa našo inteligenco na ta Cankarjev večer. Natančen spored objavimo.

Zborovanje JSZ. V nedeljo, 2. dec. ob 10. dop. se vrši v dvorani rok. pomočnikov v Lekarniški ulici št. 6 sestanek članstva vseh skupin JSZ. Na dnevnem redu je protest proti nameri ukinitve ministrstva za socijalno politiko in poročilo o delavskem tisku. Pridite v obilnem številu. — Poročal bo g. poslanec Žebot.

Prireditel društva Kat. omladine se ne vrši 2. decembra, ampak dne 9. ali 15. decembra, kakor določi prosvetni kartel. V nedeljo dne 2. decembra se vrši ob 3. uri popoldne v veliki dvorani Narodnega doma odhodnica tov. predsednika viš. rev. g. Lukačiča. Podpisani društvi se tem potom najtopleje zahvaljujeta društvu Kat. omladina in posebno č. g. p. Pavlu, da je svojo prireditel preložilo na poznejši čas in nam za ta dan prepusnilo dvorano. Podružnica UJNZ. Žel. glasb. društvo »Drava«.

Proslava praznika ujedinjenja priredi glasbeno društvo »Drava« v soboto, dne 1. decembra v vseh prostorih Narodnega doma s sledečim sporedom: 1. V. Parma: Overtura k opereti »Caričine Amaconke«, orkester »Drave«. 2. Nagovor. 3. E. Adamič: »Dan slovenski«, moški zbor »Drave«. 4. Paderewski: Menuet op. 14, orkester »Drave«. 5. a) Prohaska: »Poslednja noč«, b) Konjović: »Pod pendžere«, tenor-solo, poje g. Avgust Živko, na glasovirju spremlja gđ. Zacherl Minka. 6. F. S. Vilhar: Zbor devic iz opere »Smiljana«, ženski zbor »Drave« s spremljevanjem orkestra. 7. H. Sattner: »Ruškine sanje«, mešan zbor »Drave«. 8. G. Šebek: »Zbor Dervisev«, orientalska scena, orkester »Drave«. 9. A. Hajdrih: »Morje Adrijansko«, izvajajo združeni pevski zbori. 10. Kralja Petra koračnica, orkester »Drave«. Po končanem sporedu, kateri bode trajal okoli pet četrt ur, se vrši ples. Dvorane bodo zakurjene, stopnišče k dvorani bode zaprto, tako da se ni treba bati prepiha. Začetek točno ob 20. uri. Čisti dobiček je namenjen za nabavo harfe.

Na javno vprašanje predsedniku stanovanjskega urada v Mariboru v št. 133 »Straže« z dne 21. novembra 1923 nam poroča predsednik stanovanjskega urada sledeče: Res je bilo v seji stanovanjskega urada z dne 16. novembra dodeljeno stanovanje v Tattenbachovi ul. št. 15 nekemu trgovcu. Ta dodelitev je bila sklenjena v smislu določil IV. odstavka čl. 14, sedaj veljavnega stanovanjskega pravilnika, ki se glasi: »Prvenstvenor pravico do stanovanja v občie imajo aktivni državni in samoupravni uradniki in uslužbenci, ki so službeno vezani na dotični kraj, in osebe, ki se morajo izseliti, ker njih stanovanje podirajo, če so bile take osebe člani dotičnega kraja, pred dnem 25. julija 1914, potem osebe, ki se bavijo s posli širšega javnega interesa in bližnja rodbina lastnika zgradbe. — Dotični trgovec je dobil stanovanje radi tega, ker je zet hišnega gospodarja, torej njegova bližnja rodbina. Sicer pa ima vsak prosilec za kako stanovanje pravico, se proti sklepu stanovanjskega urada v osmih dneh pritožiti na stanovanjsko sodišče v Ljubljani ter se vsak prosilec v tem smislu od stanovanjskega urada tudi pouči. Stanovanj ne dodeljuje predsednik stanovanjskega urada, ampak se o njih dodelitvi sklepa v sejah, ter je radi tega vsaka nevolja na posamezne člane stanovanjskega urada ali na predsednika kot takega neutemeljena.

Konzorcij za gradnjo malostanovanjskih hiš. Že omenjeni načrt kreditne in stavbne zadruge »Mojmir« za praktično pot gradnje malostanovanjskih hiš je sedaj v glavnem izvršen in izvedljiv tudi za kraje izven Maribora. Da ne bo zopet kakih pomislekov glede projektirane forme, se je zadruga obrnila na pristojno mesto Zadržno Zvezo v Celju, kjer je zadruga Mojmir včlanjena, z vprašanjem, ako je projektirani konzorcij z ozirom na zadržni zakon in pravila izvedljiv. Zveza je temu pritrdila. V nedeljo, dne 25. t. m., se je vršila tozadevna redna seja zadruge Mojmir, ki je cel projekt kot definitiven sprejela in izdelala program izvršitve. Konzorcij tvori v zadrugi posebno skupino zase, deleži se nalagajo na poseben konto po položnici v Zadržno Zvezo v Celju, kjer se ugodno obrestujejo. Deleži so po 1500 din., plačljivi lahko v šestih mesečnih obrokih po 250 din. Član konzorcija mora biti tudi član zadruge in to članarino (z vpisnino vred 300 din.) posebej plačati zadrugi ali po posebni položnici v Celje. Načrt za gradnjo se razpiše med stavbenike-člane zadruge. Uvaževale se bodo najboljše in najcenejše ponudbe. Na ta način po lastnih stroških zgrajena hiša se takoj proda najboljšim ponudnikom-zadružnikom. Iz izkupička se zopet takoj zida druga hiša. Po tem načrtu, ki je kakor omenjeno izvedljiv tudi v drugih krajih, bo zadrugi omogočeno takoj po izvršitvi pričeti tudi z načrtom gradenj malostanovanjskih hiš za manj imovite člane.

Darilo protituberkulozni ligi v Mariboru. Na mesto venca na grob pokojnemu tovarišu raynatelju mestne klavnice g. Alojziju Kern je darovalo Društvo magistratnih uradnikov v Mariboru 250 din. Protituberkulozni ligi v Mariboru. — Naj bi ta dar bil opomin za druge, društva in zasebnike, da tudi darujejo ligi, ki izvršuje ogromno človekoljubno delo, je pa vedno v stiski glede poslovanja ambulatorija, ker ji primanjkujejo sredstva. Kak naval je na ambulatorij lige v Stolni ulici št. 5, sledi že iz tega, da ga je dne 27. novembra t. l. obiskalo 13 novih na tuberkulozi obolelih bolnikov. Vse zdravljenje pa je brezplačno, navezано na milodare. V zadnjem času pa so darovi skoraj popolnoma izostali; kaže se kriza za nadaljno poslovanje. Liga pa še pripravlja s polno paro solnčenje na tuberkulozi obolelih že za spomlad 1924 in sicer v Mariboru in v Slov. Bistrici. Liga kliče na pomoč, ona kliče one, ki imajo človekoljubno srce, da se spomnijo lige in priskočijo z izdatnimi darovi na pomoč. One pa, ki ne najdejo te človekoljubne strune, one pa vabi liga v svoj ambulatorij, da vidijo gorje, ki se tamkaj kaže. Ali še bodo potem odlašali z darovi? Pridite, pomočniki, priskočite ligi na pomoč, da lahko še nadalje izvršuje svoje dosežanje človekoljubno delo!

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

72

Ponosni orel se je ujel v nastavljen zanko —.

Planila bi, zakričala bi —. Pa ni si upala —.

Kaj neki je počenjal Percy tam pri mizi, medtem koso koraki slišno prihajali bliže in bliže —?

— S hrptom obrnjen k Chauvelinu je stal Percy ob mizi, govoril in besedičil po svoji bebasti navadi — in pri tem potegnil iz žepa tobačnico, naglo in neopazeno stresel iz nje tobak in jo napolnil s poprom.

In nato se je spet obrnil k Chauvelinu z nedolžno neumnim smehljajem na licu.

«E —? kaj ste dejali, gospod?»

Chauvelinove oči so bile vse prepozorno obrnjene k vratom in njegova ušesa so preveč napeto poslušala na bližajoče se korake, da bi opazil, kaj počenja njegov navihani nasprotnik.

Pri Percyjevih besedah pa se je spet zavedel in skušal kazati navidezno brezbriznost.

«Ne — jaz — nič!» je odgovoril. «Hočem reči, — kaj ste rekli, gospod Blakeney?»

«Pravim», je dejal Percy in počasi stopal k ognjišču, «pravim, da mi je topot moj tobačni založnik postregel z boljšim kakor po navadi. Tako dobrega še nisem poskusil! Ali vam smem ponuditi, častiti gospod —?»

Trdo ob Chauvelinu je stal, brezskrbno in malomarno, kot bi na vsem svetu ne imel nobenih sovražnikov, in mu je ponujal tobačnico.

Chauvelin je svojčas pravil Margareti, da je videl že marsikak drzen udarec v svojem življenju. O tem, kar ga je sedaj čakalo, pa se mu menda še pač nikoli ni sanjalo —.

Njegova ušesa so poslušala na bližajoče se korake, njegove oči so bile uprte v vrata, brez skrbno obnašanje Percyjevo ga je popolnoma premotilo —.

Segel je v tobačnico in si nesel lep zalogaj k nosu —.

Le tisti, ki je kedaj po nesreči dobil popra v nos, le tisti more slutiti, v kak brezupen položaj spravi človeka in vse njegove živce tak — «tobak».

Chauvelina je hotelo kratkomalo razgnati. Stresal se je in kihail, kihail, — malo da ga ni zadušilo. Slep je bil, gluhi, nem —.

In med tem je Blakeney hladno in brez vsakršne naglice vzel klobuk, vrgel nekaj denarja na mizo in ravnodušno odkorakal iz sobe —.

XXV.

ZID.

Vse to se je vršilo naglo, niti minuto ni trajalo, in Margareta se je komaj zavedala, kaj se je pravzaprav zgodilo.

Vesetje in občudovanje ji je polnilo dušo. Kako gladko, kako lepo mu je šlo vse izpod rok! Kakor priučeno. O, ta iznajdljiva «Dušica» —! Sedaj se je sama prepričala, da ga ne občudujejo zaman —.

Chauvelin je še vedno kihail, si brisal solze in si

snajl nos. Ni videl nič, ni slišal nič, ni mogle klicati na pomoč, komaj da je sapo lovil. In pretkana «Dušica» mu je ušla —.

Pa novi strahi so vznemirili Margareto.

Za trenutek seve se je Blakeney srečno izmuznil. Najbrž pojde sedaj naravnost k «Blanchardovi koči», je premišljevala. Desgas in njegovi ljudje ga po vsej verjetnosti ne bodo dobili v pest. Pa vsa pota so bila zastražena in obrežje tudi. Kako daleč bo prišel Percy s svojo visoko, mogočno postavo — in že ga bodo opazili in mu sledili, kakor jim je bilo naročeno!

Bridko si je očitala, zakaj ni pohitela k njemu v sobo. Povedala bi mu bila, da ga ljubi —. Te tolažbe, si je pravila, je morebiti še najbolj potreben. In posvarila bi ga bila —. Saj ni ničesar slutil! Saj ni vedel, kaka povelja je dal Desgasu Chauvelin! In morebiti prav sedajle —.

Koraki so zadoneli trdo pred vrati. «Stoj!» je nekdo zaklical.

Desgas je bil s svojimi ljudmi.

Chauvelinu je nekoliko odleglo. Kihanje je počasi ponehavalo. Postavil se je na noge in prišel je do vrat prav v hipu, ko je Desgas potrkal.

Odprl je vrata in še preden je mogel njegov pomočnik ziniti besedo, mu je zaklical kihajoč:

«Dolgi Anglež — — h-c-hi —! Brž, ali ste ga videli?»

«Kje, državljan?» se je čudil Desgas.

«Tule je bil, človek božji! Še ni pet minut, da je šel odtoč, skozi — h-c-hi — skozi tale vrata!»

«Nikogar nismo videli, državljan! Mesece še ni in —.»

In vi ste prišli natančno pet minut prepozno, prijatelj!» je odvrnil Chauvelin ježno.

«Državljan, — jaz —.»

«Storili ste, kar sem vam zapovedal —. Vem. Pa preklicano dolgo je trajalo! Na vso srečo se ni nič hudega — h-c-hi — zgodilo. Sicer bi vam slaba predla!»

Desgas je nekoliko prebledel. Poznal je svojega visokega zapovednika in vedel je, da se ni šaliti z njim, kadar je jezen.

(Dalje prihodnjič).

! Priznano !

je, da se najcenejše kupi vendar le samo v manufakturni trgovini M. FELDIN, Maribor, Grajski trg 1, Velika zaloga vseh vrst ševijota, sukna in lodna, od 70 Din., flanele, parhenta, druka i. t. d. Svileni robci od 60 Din., vseh vrst odej, volnenih jopic, srajc, hlače, zimsko perilo, kravati in nogavice.

Obiščite to trgovino!

Konjiček (Doppelpenny) z opremo, vozom, platonskim vozom se proda. Ogl. zavod Sušnik, Maribor. 716

Brzo-brzo

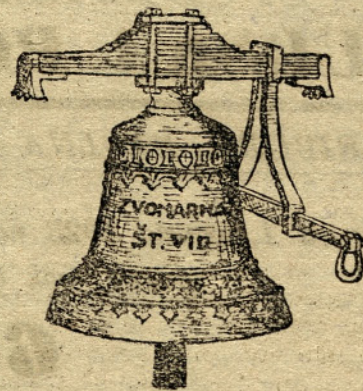
na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos

SUKNO

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene. 536

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige „Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig. Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah. Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Novosortirano zalogo obuval lastnega izdelka

priporoča

Prodajalna „Združenih čevljarskih mojstrov v Mariboru in okolici“ r. z. z o. z.

Vhod: Klub-Bar Velike kavarne.

Niske cene.

P. n. občinstvo se ponovno opozarja, da upravnništvo na vprašanja brez priložene poštnine ne odgovarja.

Hiša enonadstropna, nova, z lepimi kletmi ter precejšnjim vrto mv Ljubljani, se zamenja za Maribor, eventualno proda. Tozadevna natančnejša pojasnila se dobe v trgovini I. Baloh, Maribor, Grajski trg 3. 638 10-1

Posteljne odeje (koltri) v raznih barvah in kakovosti se dobijo po zelo nizki ceni pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 589

„ITO“

najboljša
zobna krema

422 Dobi se povsod. 10-1

Zimsko perilo, barhenti za obleke, barhenti in flanela za zimsko perilo, velika izbira sukna, kamgarna, ševijota itd. za moške in ženske obleke, koce, odeje, slamnjače, itd. itd. Vse to kupiš ugodno v manufakturni trgovini Fr. Majer, Maribor, Glavni trg štev. 9. 591

Inserirajte

Nepremočljivo blago za pekarine in pristni tirolski lodni se po nizki ceni prodajajo pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 590

Sodarji in kovaci!

Imam ca 5000 komadov zelo dobro ohranjenih obročev vsake velikosti takoj po najnižji ceni za oddati. — Nadalje kupujem staro železno litino (Guss), kosti, cunje, krojaške in papirnate odpadke, stare spise (akte), knjige in vsakovrstne kovine po najvišjih dnevnih cenah.

Jakob Zagode, Maribor, Tržaška cesta 5.

VRVARNA

IVAN N. ADAMIČ

Maribor, Vetrinjska 20

Izdeluje vrvi za stavbe, zvonove, studence, perilo, mlinske oprti, motvoz, štrange, uzde itd.

Zamenja izgotovljene vrvi za predivo!

DANIEL OMERZU

SLOVENSKA BISTRICA

TRGOVINA Z MANUFAKTURO IN ŠPECERIJO

Vedno sveža velika zaloga češkega in angleškega sukna za moške Nizke cene! in ženske. Nizke cene!

Volneno blago za neveste!

Svilnate robce, platno, cefirje, barhente i. t. d.

ŠINGER ŠIVALNI STROJI

Na celim svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstva v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k. Filijalka: Maribor, Solska ulica štev. 2.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POŠOJILNICA

V MARIBORU, STOLNA ULICA štev. 6, reg. z. z n. zav.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti, po

6%.

Stalnejše vloge po dogovoru.

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri tvrdki

IVAN KOS, CELJE,

Prešernova ulica št. 17.

Na drobno!

Na debelo!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.